

DIÀLEGS D'ÈTICA EN TEMPS DE PANDÈMIA

SESSIÓ OBERTA DE TREBALL

DIA I HORA: 10 de desembre de 2020, a les 17.30 h

ESPAI: Via Zoom

PONENTS: Membres del Comitè d'Ètica del CEESC.

ACTIVITAT COORGANITZADA : Universitat Pere Tarrés i Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya

RELATORA: María Vázquez

Aquesta sessió esdevé la primera de dues activitats relacionades, on es vol crear un espai per tal de recollir els interrogants i inquietuds que tant educadors i educadores socials s'hagin pogut plantejar al llarg d'aquests 7 mesos que portem de pandèmia. Amb aquesta proposta es pretén oferir un lloc on formular les preguntes i dilemes ètics que ens estem fent i que no tenim temps de compartir amb altres professionals, així com compartir el patiment que en molts dels casos ha estat interior i individual.

La gestió del dia a dia ha estat en molts casos complicada i ha arribat a generar estrès moral als professionals, ja que a causa de les restriccions no han pogut fer el que farien en un context de normalitat.

IDEES CLAU:

reflexió, construcció, debat, visibilitat, espai ètic

El fet de parlar d'ètica és sempre una bona tasca, sobretot en el moment actual en què ens trobem sobrepassats. Si deixem de pensar, de reflexionar i de raonar, aquesta sobresaturació ens envairà d'una forma més permanent, i com a subjectes amb consciència i que tenim la possibilitat d'exercir la nostra autonomia, la nostra dimensió reflexiva ha d'estar sempre present.

Mª Rosa Monreal, com a Presidenta del CEESC, dona la benvinguda als assistents a l'acte i recull unes paraules que van sorgir en l'entrega del premi Quim Grau, i són les següents:

“Vam trobar que les paraules d'uns i d'altres havien de confluïr. La nostra professió es caracteritza per posar les persones al centre i acompanyar-les en el seu procés, en contextos diversos i canviants, i això implica un esforç constant. Però els professionals també necessitem sentir-nos acompanyats. Són temps difícils, però alhora ens han d'ajudar a comprendre i crear de forma conjunta.

Els *Quaderns d'Educació Social* (aquests espais de lectura i pensament) obren una escletxa que ens facilita elements per confrontar-nos amb aquest desafiament... davant del *tot anirà bé*, resseguim tot allò que no funciona, davant del *tot serà diferent*, recordem que els canvis no venen de cop. Davant de la *nova normalitat* no ens resistim a alternatives dignes. Aquesta paraula hauria de ser l'última i prendre-la com a referent: la dignitat”.

En Jesús Vilar, en representació de la Facultat Pere Tarrés, parla de la importància de crear aquesta peixera d'ètica, per tal de compartir entre els professionals el que està significant aquesta situació de pandèmia, d'aïllament, de sobreesforç. Hem vist molta visibilitat del sobreesforç del camp sanitari, però el camp socioeducatiu estem pràcticament invisibilitzats. Aquesta pandèmia no té només efectes sanitaris sinó també socials, motiu pel qual volem fer aquesta activitat.

Una *peixera* és una metodologia de debat una forma especial de discussió en grups petits. Un grup de persones amb punts de vista diferents es reuneixen en un cercle per parlar d'un tema, mentre que altres, en un cercle exterior, els observadors, els escolten i en un moment determinat reflexionen sobre el que s'ha comentat a la peixera per donar altres mirades a les reflexions fetes prèviament, amb una intenció constructiva, de professió. Amb aquest format busquem facilitar la discussió en grup, donant ordre i sentit al debat.

Com a professió, ens ha faltat aquesta empenta. La voluntat del Comitè d'Ètica del CEESC és incorporar la nostra perspectiva de forma conjunta per tal de tenir material per resoldre els dilemes ètics i qüestions morals que es vagin donant dins les tripes de la nostra professió, alhora que es fa una anàlisi estructural de les respostes que s'han anat donant davant aquestes dificultats. Ens interessen les vivències, però sobretot, veure com les han resolt, per així poder parlar de recomanacions.

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “La pandèmia ha fet encara més invisible el món social, i s’ha produït un abandonament del professional, tant en el vessant emocional com laboral. És primordial un acompanyament vers ells per poder continuar”. – *Elisa Abellan*
- “Som una professió que hem de tenir capacitat d’interpel·lar l’entorn i de posar en joc una competència ètica, però aquesta està encara poc present en el nostre dia a dia”. – *Maite Mauricio*
- “Se’ns planteja el viure amb un interrogant, situació mundial d’incertesa total. La teoria de la societat líquida és cada cop més real. És un moment molt apreciat perquè la incertesa ens dibuixa una manera de viure molt incòmoda i a la vegada molt rica. Hem d’estar junts per poder sortir d’això”. – *Araceli Lázaro*
- “L’escenari ha posat en evidència un fet clar: ha posat les persones que atenem en situació de pèrdua d’oportunitats i trencament de vincles. És un tema crític, on ha sortir el dilema de què poso al davant, la meva tasca de treballar amb les persones o la meva salut i capacitat mental?” – *Jesús Vilar*

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

Hi ha hagut l'oportunitat de fer arribar els dilemes i els interrogats dels professionals abans de la sessió, la majoria de qüestions que han arribat són de professionals que treballen en centres residencials, gent gran o infància. La Maite Mauricio ens llegeix un missatge que els ha fet arribar un educador social: *"he sigut l'única persona que he treballat físicament durant el confinament, no vaig tenir suport físic ni moral, no vaig disposar de material sanitari, vaig tenir situació límit. La relació amb la meva cap i directora va ser només telefònica. No vaig tenir la sensació de cura cap a mi."*

En Jesús Vilar exposa que hi ha una sèrie de fonts de conflicte que ja existien, per exemple, el sobre esforç, la construcció de bons equips, però ara ho hem dut al límit. L'escenari de crisi és interessant perquè ha posat de manifest coses com que tot basat en estímul-resposta és fals. Entre les moltes fonts de conflicte hi ha una que es dona entre el tipus d'instruccions que reps, i la possibilitat que tens de posar-t'hi o no en contra. El que està clar és que totes les altres no les hauríem de canalitzar des del punt de vista de la reivindicació laboral.

Hi ha hagut una mala entesa de la nostra professió que hem de fer visible, ja que si no tenim les condicions necessàries no podem fer bé la nostra feina, i aquest punt en la majoria de casos no l'hem respectat. El nostre caràcter professional tendeix a ser massa ètic; sempre volem fer tot el que podem; però arribarà un moment que si no tenim les condicions mínimes ens esgotarem. En les professions socials hi ha més desconeixença d'allò que ens fa controvèrsia, perquè la nostra professió està molt invisibilitzada, i fa que siguem també més invisibles en les nostres dificultats.

Tan important és pensar com atenem les persones que com construïm equips sòlids per atendre aquestes persones. És un tema crític de professionalització; i la inversa d'això és la desprofessionalització, l'auxiliar. Tenim un límit, i si el sobrepassem, al final es devalua la tasca.

Davant la incertesa no vol dir que hi hagi d'haver desordre. Contra més incertesa, més solidesa ha d'haver dins els equips. Hem d'anar cap a la reflexió abans que cap a l'actuació. Un dilema pot tenir un origen tècnic, però deixa de ser un problema només tècnic quan li veiem la part de valors. El dilema és sempre una situació de desgast que no et deixa prou satisfet, és un escenari estressant. Hauríem de poder treballar més aquestes preses de decisions en situacions d'escenaris incerts. Allò que haguem pensat abans, que haguem anticipat, ens porta a trobar escenaris més madurs. Compartir allò que ens hagi funcionat per així tenir més eines.

CONCLUSIONS

La tasca del professional social ve sempre carregada d'una forta vocació d'ajuda davant escenaris difícils, però la nostra tasca també té un límit, i en situacions de crisi encara més. La pandèmia ha deixat en evidència la manca de cura i d'atenció que han rebut la majoria de professionals que han estat atenent a persones en els diversos àmbits i durant tot aquest temps de pandèmia. La nostra societat no fa visible la important tasca que la nostra professió du a terme davant situacions d'emergència, alhora que ens manquen recursos i fonts documentals que puguin orientar-nos davant aquestes situacions d'angoixa i incertesa. La creació d'aquesta peixera d'ètica és una bona resposta per fer front al desconeixement i la invisibilitat alhora que genera un espai de reflexió, suport mutu i construcció conjunta.

PER SABER-NE MÉS...

- [Ètica i Educació Social al CEESC](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Desembre 2020

Barcelona	Girona	Lleida	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre
Aragó, 141-143, 4a 08015 Barcelona 934 521 008 ceesc@ceesc.cat	Ibèria, 4 17005 Girona 972 249 276 girona@ceesc.cat	Rambla Ferran, 32 25007 Lleida 973 289 434 lleida@ceesc.cat	Pau Claris, 2 43005 Tarragona 977 104 081 tarragona@ceesc.cat	Ramon Berenguer IV, 11 43500 Tortosa 935 183 054 terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

